

«Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / В. С. Терещенко. – Київ, 2008. – 20 с.

3. Омецінська І. Сутність забезпечень, порядок їх визначення та оцінки [Електронний ресурс] / І. Омецінська // Економічний аналіз : зб. наук. праць каф. екон. аналізу Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2010. – Вип. 16. – С. 285-288. – Режим доступу : http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/

4. Нестерова С. В. Адаптація балансу для оцінки фінансового стану підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Нестерова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 2. – С. 106-111. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_2_20

N. Raiter. The problems of organization financial analysis of enterprises in the context ambiguity accommodation of the provisions in the financial statements.

Summary

The ambiguity accommodation of the provisions in the financial statements of the provisions in the financial statements as a component of liabilities is indicated. The process of formation of aggregated balance as a key stage of financial information processing and carrying out of financial analysis is considered.

Keywords: provisions, liability, equity, balance sheet (statement of financial position), financial analysis, aggregated balance sheet.

Сарапіна О. А.

*Д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку,
аудиту і оподаткування
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна
oblik-kntu@ukr.net*

Пінчук Т. А.

*Канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аудиту і оподаткування
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна
tatyana_pinchuk@ukr.net*

Бобровська Е. А.

*Магістр спеціальності «Облік і оподаткування»
Херсонський національний технічний університет,
м. Херсон, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ

Розкрито зміст поняття «оренда» та встановлено відмінності від лізингу. Відображено особливості укладання господарських договорів та регулювання його законодавством. Наведено нюанси відображення орендних операцій в обліку.

Ключові слова. оренда, лізинг, орендні операції, договір оренди, орендна плата.

Розвиток матеріально-технічної бази виробництва потребує значних інвестиційних ресурсів. У разі тимчасового браку власних коштів і сучасних

засобів праці підприємства можуть скористатися для оновлення необоротних активів поширеним у світі методом фінансування – орендою. Актуальність розвитку орендних відносин сьогодні в Україні обумовлена передусім значною питомою вагою морально застарілого устаткування, низькою ефективністю його використання та відсутністю забезпеченості запасними частинами. Оренда є альтернативою банківському кредитуванню та дієвим інструментом процесу ефективного оновлення основних засобів і технологій підприємств усіх напрямів економічної діяльності [1]. У зв'язку з цим дослідження організації та обліку орендних операцій на підприємстві набуває особливо важливого значення. Отже, в залежності від кінцевої мети орендних відносин, оренда може бути оперативною (її ще називають операційною) та фінансовою (її ще називають лізингом).

Спільним для обох цих видів оренди є строкове і платне користування активами під час здійснення орендних операцій, відмінності полягають в тому, що по завершенні оперативної оренди майно повертається орендодавцю, а кінцевою метою лізингових відносин є викуп орендатором орендованого майна.

Безумовною перевагою договору фінансового лізингу є можливість отримання у власність необхідного майна (основних засобів) для модернізації виробництва та розвитку бізнесу без одномоментних фінансових вкладень. Крім того, оформити лізинг із взаємовигідною схемою виплати платежів найчастіше простіше, ніж отримати фінансовий кредит.

Орендні відносини регулюються Цивільним кодексом України [2] та Господарським кодексом України [3]. Крім того, існує спеціальний нормативний документ, що визначає правові засади відносин фінансового лізингу, - Закон України «Про фінансовий лізинг» [4].

При укладенні господарського договору оренди сторони зобов'язані погоджувати перелік істотних умов:

- об'єкт оренди (склад і вартість майна з урахуванням її індексації);
- строк, на який укладається договір оренди;

- орендна плата з урахуванням її індексації;
- порядок використання амортизаційних відрахувань;
- відновлення орендованого майна та умови його повернення або викупу.

Сторони повинні досягти згоди за всіма істотними умовами господарського договору. Інакше договір вважається неукладеним (таким, що не відбувся). Для окремих видів договорів оренди законодавством може бути передбачено інший перелік істотних умов

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду та її розкриття у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 14 «Оренда» [5] та МСБО 17 «Оренда» [6].

П(С)БО 14 визначає оренду як угоду, за якою орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку. Нюанси відображення орендних операцій у податковому обліку регулюються Податковим кодексом України [7].

Виходячи зі змісту орендних операцій, у сторін договору можуть виникати наступні об'єкти обліку:

- в орендодавця за договором оперативної оренди – облік об'єкта оренди; облік амортизації об'єкта оренди; облік доходу та витрат, пов'язаних з договором оренди; облік витрат на утримання майна, що відшкодовуються орендарем; облік ремонтів і поліпшень об'єкта оренди;

- в орендаря за договором оперативної оренди – облік об'єкта оренди; облік орендної плати; облік супутніх витрат, пов'язаних з об'єктом оренди; облік ремонтів та поліпшень орендованого майна;

- у лізингодавця за договором фінансового лізингу – облік передачі у фінансовий лізинг основних засобів власного виробництва (готової продукції) або ж об'єкта, спеціально придбаного для таких цілей (якщо лізингодавець не є виробником об'єкта лізингу); облік лізингових платежів;

- у лізингоотримувача – облік отримання об'єкта фінансового лізингу; облік лізингових платежів; облік амортизації об'єкта фінансового лізингу;

облік ремонтів та поліпшень об'єкта фінансового лізингу.

Таким чином, облік орендних операцій тісно пов'язаний з обліком витрат, який регулюється П(С)БО 16 «Витрати» [8], та обліком основних засобів відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» [9].

Отже, для правильного відображення в обліку орендних та лізингових операцій необхідно чітко знати їх сутність та розуміти їх особливості.

Визнаючи вагомий науковий внесок вітчизняних та зарубіжних вчених у дослідження питань обліку орендних операцій, зазначимо, що багато питань залишаються дискусійними (відсутність чіткого підходу до трактування сутності поняття «оренда» для цілей бухгалтерського обліку; наявність різноманітних підходів науковців та практиків щодо виділення класифікаційних ознак орендних операцій з економічної точки зору; неузгодженість положень щодо обліку витрат на поліпшення та ремонт орендованих активів у бухгалтерському обліку орендаря тощо). Слід відзначити відсутність методичного забезпечення у вигляді рекомендацій щодо бухгалтерського обліку та аналізу орендних операцій. Навіть на рівні основних нормативних актів, якими встановлюються методологічні засади регулювання та відображення в обліку і звітності орендних операцій, дослідники відмічають відсутність єдиного визначення понять оренди та лізингу, по-різному визначаються об'єкти оренди, фінансовий лізинг, види орендних операцій.

Враховуючи значення орендних відносин у господарському обороті суб'єктів господарювання та їх широку присутність у різних ділянках бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання, можна зробити висновок про безумовну актуальність та доцільність подальших досліджень в напрямку вдосконалення методологічних засад обліку орендних операцій для отримання чіткої, достовірної та неупередженої інформації про орендовані активи.

Список використаних джерел:

1. Коба О. В. Облік орендних операцій / О. В. Коба, С. О. Катькало, А. І. Павленко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2016. – Вип. 17. – С. 164-168. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_17_35.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
4. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.97 р. № 723/97-ВР.
5. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. №181.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда».
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92.

O. Sarapina, T. Pinchuk, E. Bobrovska. Theoretical basis of accounting of rent operations.

Summary

The content of the concept of "lease" is revealed and the differences from leasing are established. The features of conclusion of economic contracts and regulation by its legislation are shown. The nuances of displaying of leased operations in the account are given.

Keywords. lease, leasing, leasings operations, contract of tenancy, rent.

Толкачова Е. Г.

*Канд. экон. наук, доцент, заведующий кафедрой банковского дела, анализа и аудита УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», г. Гомель, Беларусь
elena.tolk@mail.ru*

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНСТРУМЕНТАРИЯ АНАЛИЗА РОЗНИЧНОГО ТОВАРООБОРОТА С УЧЕТОМ ФАКТОРОВ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ

В статье рассматриваются основные угрозы и риски в торговле потребительской кооперации Республики Беларусь, даны предложения по совершенствованию инструментария анализа и прогнозирования розничного товарооборота с учетом воздействия факторов внешней среды.

Ключевые слова: розничный товароборот, угрозы, риски, торговля, потребительская кооперация.

В условиях нестабильности в экономике изменяются подходы к оценке и прогнозированию розничного товарооборота. Это, прежде всего, связано с анализом первопричин (факторов) его изменения. На первое место выходят